

ČESKÁ REPUBLIKA

# ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudkyň Mgr. Lenky Krupičkové a JUDr. Barbary Pořízkové právní věci žalobkyně: **Moravská doprava s.r.o.,** se sídlem Rybná 716/24, Praha 1, zast. Mgr. Dominikou Kovaříkovou, advokátkou se sídlem Horní náměstí 365/7, Olomouc, proti žalovanému: **Krajský úřad Olomouckého kraje,** se sídlem Jeremenkova 1191/40a, Olomouc, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 10. 2016, č. j. KUOK 96863/2016, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě - pobočky v Olomouci ze dne 24. 4. 2018, č. j. 65 A 109/2016 - 46,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

## Odůvodnění:

### I. Vymezení věci

[1] Rozhodnutím Městského úřadu Mohelnice (dále jen „správní orgán I. stupně“) ze dne 15. 9. 2015, č. j. MUMO-OD/25085/16, ve znění opravného usnesení ze dne 23. 9. 2016, č. j. MUMO-OD/27351/16, a opravného rozhodnutí ze dne 27. 9. 2016, č. j. MUMO-OD/27716/16, byla žalobkyně shledána vinnou ze spáchání správního deliktu dle § 42b odst. 1 písm. s) zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pozemních komunikacích“), neboť dne 26. 4. 2016 v 10:15 hodin v obci Mohelnice v ulici Nádražní provozovala jízdní soupravu složenou z nákladního vozidla a návěsu, u níž byla při provedeném nízkorychlostním vážení překročena nejvyšší povolená hmotnost pro nápravu č. 2 o 1 381 kg (o 12 %) a nejvyšší povolená hmotnost pro skupinu náprav č. 1 a 2 o 2 078 kg (o 11,5 %), to vše při započtení toleranční srážky pro případ možné odchylky měřícího zařízení. Za uvedený správní delikt byla žalobkyni dle § 42b odst. 6 písm. a) zákona o pozemních komunikacích s přihlédnutím k § 43 odst. 2 téhož zákona uložena pokuta ve výši 27 000 Kč. Výše

označené rozhodnutí, kterým žalovaný odvolání žalobkyně zamítl, napadla žalobkyně žalobou ke Krajskému soudu v Ostravě - pobočce v Olomouci (dále jen „krajský soud“).

[2] Stejně jako v odvolání, i v žalobě proti rozhodnutí žalovaného, žalobkyně namítala, že za správní delikt neodpovídá, neboť prokázala, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možné požadovat, aby porušení právní povinnosti zabránila. Správní delikt měl původ ve skutečnostech na žalobkyni zcela nezávislých, a sice v závadě, která činila nákladní automobil téměř nepojízdným a ke které muselo dojít bezprostředně před zahájením kontrolního vážení. Jednalo se o poruchu vzduchového odpružení podvozku návěsu. Přestože řidič na závadu policisty upozornil, kontrolní vážení proběhlo. Právě předmětná vada dle žalobkyně způsobila, že nákladní automobil byl nerovnoměrně zatížen a došlo k přetížení první a druhé nápravy, zatímco na třetí a čtvrté nápravě byla značná hmotnostní rezerva. Rozložení okamžitých hmotností na jednotlivé nápravy potvrzuje příčinnou souvislost mezi závadou a přetížením. V celkovém součtu nákladní automobil splňoval zákonné normy a byl správně a rovnoměrně naložen. K prokázání tvrzení, že k přetížení došlo z důvodu nerovnoměrného rozložení nákladu způsobeného vadou, žalobkyně předložila krajskému soudu znalecký posudek. Dále žalobkyně k prokázání žalobních tvrzení navrhla provedení svědeckých výpovědí znalce a svého zaměstnance, který vůz řídil.

[3] Krajský soud při jednání důkazní návrhy žalobkyně zamítl. K věci samé uvedl, že žalobkyně nenaplnila podmínky pro liberaci dle § 43 odst. 1 zákona o pozemních komunikacích. Dle krajského soudu nelze vyloučit, že by vada vozidla mohla být liberačním důvodem. To však za předpokladu, že bude prokázáno vynaložení veškerého úsilí, aby k vadě nedošlo. Žalobkyně se omezila pouze na tvrzení a prokázání toho, že došlo k poškození měchů, tedy že vozidlo mělo vadu. Neprokázala, že vozidlo bylo před zahájením jízdy v pořádku, že prováděla kontroly technického stavu a že poškození měchů předcházela. Tvrzená vada mohla být totiž způsobena pochybením samotné žalobkyně. Všechny navrhované důkazy směřovaly pouze k prokázání existence vady, a proto jejich provedení krajský soud nepřipustil. Vada sama o sobě není liberačním důvodem, tím se může stát až přistoupením dalších relevantních skutečností. Dle krajského soudu nemohla být v řízení zohledněna ani žalobkyní namítaná skutečnost, že řidič byl sankcionován za vadu vozidla. Ze správního spisu totiž vyplývá, že řidiči byla v rámci blokového řízení uložena pokuta za řízení přetíženého vozidla, nikoli za jeho vadu. K námitce nepřiměřenosti trestu krajský soud uvedl, že výše pokuty je stanovena přímo zákonem, aniž by umožňovala správní uvážení.

## II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[4] Včas podanou kasační stížností, včetně jejího doplnění, se žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) domáhá zrušení výše uvedeného rozsudku krajského soudu z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

[5] Nepřipuštěním navržených důkazů krajský soud stěžovatelce znemožnil prokázat tvrzení, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby porušení právní povinnosti zabránila. Povaha závady vozidla prakticky vylučovala jeho další použití v provozu. Logicky proto nemohla být předchozí kontrolou řidiče, kterou činí vždy před

nástupem do vozidla, odhalena. Důkazy prokazující charakter závady však krajský soud nepřipustil.

[6] Správní orgány pochybily v tom, že nevzaly v potaz skutečnost, že vozidlo mělo v době kontrolního vážení takovou závadu, která negativně ovlivňovala naměřené hodnoty. Policie neměla měření provést, ale vyčkat na odstranění závady.

[7] Krajský soud pochybil zejména tím, že odmítl provést výslech řidiče předmětného vozidla. Je zřejmé, že řidič musel zjistit vznik poruchy v okamžiku před zahájením kontrolního vážení a rovněž v tomto okamžiku na tuto poruchu upozornil a zajistil její bezodkladné odstranění. Řidič je povinen před započetím každé jízdy zkontrolovat technický stav vozidla. Pokud by vozidlo mělo závadu, která byla zjištěna při kontrolním vážení, nemohl by s vozidlem vůbec odjet, neboť tato způsobuje *de facto* nepojízdnost vozidla. Protože vozidlo dojelo až na místo kontroly, ke vzniku závady muselo dojít bezprostředně před ní (např. najetím na váhu). Řidič byl dle stěžovatelky jediný, kdo mohl splnění povinností nutných k potvrzení liberačních důvodů prokázat.

[8] Stěžovatelka navrhuje, aby Nejvyšší správní soud kasační stížností napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

[9] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

## III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[10] Nejvyšší správní soud posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že byla podána včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, a stěžovatelka je zastoupena advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Poté přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů, ověřil při tom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[11] Stěžovatelka podřadila důvod kasační stížnosti pod § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Ačkoliv to výslovně neuvedla, uplatňuje také důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. (nepřezkoumatelnost spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé), neboť krajskému soudu vytýká, že nevyslechl navržené svědky, čímž jí znemožnil prokázat naplnění liberačních důvodů.

[12] Stěžovatelka byla shledána odpovědnou ze spáchání správního deliktu dle § 42b odst. 1 písm. s) zákona o pozemních komunikacích, kterého se dopustila tím, že dne 26. 4. 2016 provozovala jízdní soupravu složenou z motorového vozidla a návěsu, která při nízkorychlostním kontrolním vážení překročila limitní hodnoty stanovené vyhláškou Ministerstva dopravy č. 341/2014 Sb., o schvalování technické způsobilosti a o technických podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích (dále jen „vyhláška“).

[13] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval tvrzenou vadou správního řízení spočívající v nezohlednění poruchy vozidla v době vážení.

[14] Dle § 42b odst. 1 písm. s) zákona o pozemních komunikacích [p]*rávnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí správního deliktu tím, že jako provozovatel vozidla provozuje vozidlo, jehož hmotnost převyšuje hodnoty stanovené podle zvláštního právního předpisu,* kterým je vyhláška. Z protokolu policie o výsledcích nízkorychlostního vážení vozidla stěžovatelky č. 87 ze dne 26. 4. 2016 vyplývá, že náprava č. 2 překročila nejvyšší povolenou hmotnost o 1 381 kg a nápravy č. 1 a 2 o 2 078 kg. Protokol obsahuje identifikační údaje o vážené jízdní soupravě (RZ, tovární značky, stav ujetých km, jméno a příjmení řidiče, identifikaci provozovatele vozidla i odesílatele nákladu). Ve správním spise je dále založena fotodokumentace obsahující doklady řidiče, osvědčení o registraci tahače a návěsu, fotografie z místa vážení a dodací list. Rovněž je v něm založen kalibrační protokol č. 588/2015 ze dne 27. 2. 2015, potvrzení o ověření stanoveného měřidla ze dne 9. 10. 2015, výpisy z karty vozidla pro tahač a návěs a výpis z živnostenského rejstříku stěžovatelky. Uvedené důkazní prostředky jsou ve vzájemném souladu a spolehlivě prokazují, že stěžovatelkou provozovaná jízdní souprava převýšila hodnoty stanovené vyhláškou. Stěžovatelka sama v řízení nepopírala přetížení vozidla, ani skutečnost, že byla provozovatelem tohoto vozidla. Nezpochybnila ani hodnoty, které správní orgán I. stupně zjistil v průběhu nízkorychlostního kontrolního vážení a které překračovaly limitní hodnoty stanovené vyhláškou. Za situace, kdy o naplnění skutkové podstaty § 42b odst. 1 písm. s) zákona o pozemních komunikacích není sporu a kdy sama stěžovatelka nevznesla žádné námitky proti takto zjištěnému skutkovému stavu, nemohla být námitka nesprávně zjištěného skutkového stavu úspěšná. Pro úplnost soud uvádí, že z hlediska naplnění skutkové podstaty správního deliktu dle § 42b odst. 1 písm. s) zákona o pozemních komunikacích je irelevantní, zda vozidlo v době vážení mělo poruchu. Citované ustanovení nijak nerozlišuje důvody, pro které došlo k překročení hodnot stanovených vyhláškou. U daného typu odpovědnosti je lhostejné, zda byl zákon porušen v důsledku vlastních činů provozovatele nebo v důsledku poruchy. Postačuje samotný fakt, že bylo zjištěno jejich překročení. Nejvyšší správní soud uzavírá, že správní orgány vycházely z dostatečně zjištěného skutkového stavu.

[15] Dále se soud zabýval námitkou stěžovatelky, podle které jí byla upřena možnost prokázat existenci liberačního důvodu. Stěžovatelka shodně v odvolání, v žalobě i kasační stížnosti namítá, že splnila podmínky pro liberaci a pokuta jí neměla být uložena, protože za správní delikt neodpovídá. Krajský soud pak pochybil tím, že odmítl provést výslechy svědků, kterými by byl prokázán charakter závady a splnění povinností nutných k potvrzení liberačních důvodů.

[16] Dle § 43 odst. 1 zákona o pozemních komunikacích [p]*rávnická osoba za správní delikt neodpovídá, jestliže prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby porušení právní povinnosti zabránila.*

[17] Ustanovení § 42b odst. 1 písm. s) zákona o pozemních komunikacích zakotvuje objektivní odpovědnost právnických a podnikajících fyzických osob za správní delikt. K vyvození odpovědnosti postačuje samotný fakt porušení nebo nesplnění povinností stanovených zákonem nebo uložených na jejich základě. Dojde-li k naplnění znaků skutkové podstaty, má provozovatel vozidla možnost odvrátit svou objektivní odpovědnost výlučně prokázáním liberačních důvodů vymezených v § 43 odst. 1 zákona o pozemních komunikacích.

[18] Liberační důvody jsou určené pro aplikaci pouze ve výjimečných případech, jelikož představují výjimku z principu objektivní odpovědnosti. Představují nástroj, jehož cílem je předejít aplikaci neúměrné tvrdosti zákona. Pokud tedy existují okolnosti, ve kterých je nutné posuzovat, zda právnická osoba vynaložila veškeré úsilí k zabránění porušení povinnosti, správní orgán se jimi musí skutečně zabývat a ne pouze konstatovat, že podmínky nebyly splněny. Osoba, která se chce dovolávat liberačního důvodu, musí ovšem prokázat, že provedla technicky možná opatření způsobilá účinně zabránit porušení zákona. Nelze se spokojit s tvrzením, že vynaložila veškeré úsilí, aby ke správnímu deliktu nedošlo či s poukazem na to, že technicky možná opatření po ní nebylo možné spravedlivě požadovat, protože by jejich provádění bylo neekonomické (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 9. 2014, č. j. 4 As 123/2014 - 33). Ve vztahu k liberačním důvodů upraveným v § 43 odst. 1 zákona o pozemních komunikacích Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 14. 8. 2015, č. j. 5 As 10/2015 - 27, konstatoval: „*Účelem ustanovení obsahujícího liberační důvod je zabránění sankce ve zcela výjimečných případech, kdy by její uložení odporovalo jejímu smyslu. Připuštěním navrhovaných liberačních důvodů (zabezpečení povinného školení řidičů) by mohlo být liberační ustanovení aplikováno ve velkém množství případů, a ztratilo by tak povahu výjimky z obecného pravidla, což by znamenalo ohrožení veřejného zájmu. Značné překročení stanovených hodnot zjištěných při vážení vozidla poškozuje síť pozemních komunikací, ale rovněž ohrožuje zdraví a život účastníků silničního provozu*.“

[19] V daném případě byla tedy stěžovatelka povinna prokázat, že vynaložila veškeré úsilí, které po ní bylo možno požadovat, aby porušení právní povinnosti (přetížení náprav) zabránila.

[20] Stěžovatelka dovozuje existenci liberačního důvodu ze skutečnosti, že došlo k poruše na vzduchovém měchu, která vznikla bezprostředně před kontrolou. Tímto došlo k přetížení vozidla na prvních dvou nápravách a naměření nadlimitních hodnot. Ve správním řízení dokládala existenci liberačního důvodu záznamem o poruše jízdní soustavy ze dne 26. 4. 2016, v němž je zjištěná závada označena jako: „*Porucha vzduchového odpružení podvozku návěsu*“ a oprava vymezena jako: „*Výměna zátěžového ventilu odpružení. Výměna regulátoru tlaku*“. Poukazovala rovněž na výsledky kontrolního vážení a poměr okamžitých hmotností připadajících na jednotlivé nápravy. Žalovaný dospěl k závěru, že poruchu nelze považovat za liberační důvod, neboť tato nemohla vyvolat přeskupení nákladu a nelze ji považovat za vyšší moc. Důvodem vzniku závady mohlo být totiž opotřebení materiálu, zanedbání technického stavu či jiná předvídatelná okolnost. Stěžovatelka na to v žalobě reagovala předložením znaleckého posudku, kterým dokládala, že vada způsobila nerovnoměrné rozložení nákladu, čímž došlo k přetížení druhé nápravy. Před ústním jednáním navrhla k prokázání žalobních tvrzení výslech znalce (k okomentování posudku) a výslech řidiče, který „*je schopen se vyjádřit k problematice závady na vozidle v okamžiku kontroly*“. Krajský soud konstatoval, že veškeré důkazní úsilí stěžovatelky směřovalo k prokázání poruchy na vozidle, nikoliv k prokázání toho, že učinila nějaké kroky k tomu, aby poškození vozidla předcházela.

[21] Krajský soud je povinen podle § 75 odst. 1 s. ř. s. při přezkoumání rozhodnutí vycházet ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Zabýval se proto oprávněně pouze tím, zda lze poruchu považovat za liberační důvod, protože pouze tuto skutečnost stěžovatelka jako liberační důvod ve správním řízení a v žalobě uplatňovala. Nejvyšší správní soud se ztotožňuje s jeho závěrem, že tato

skutečnost sama o sobě liberačním důvodem být nemůže. Pro naplnění důvodů liberace byla stěžovatelka povinna prokázat nejen to, že k poruše skutečně došlo a že tato byla příčinou překročení váhových limitů, ale rovněž to, že vynaložila veškeré úsilí, aby dané situaci předešla. Znalecký posudek, který si nechala stěžovatelka vypracovat, vychází od počátku z hypotézy, že souprava poruchu měla, a konstatuje, že naměřené hodnoty odpovídají hodnotám návěsu s poruchou pružení. Nevěnuje se již otázce, z jakého důvodu porucha nastala, kdy k ní došlo a zda jí bylo či nebylo možné předejít konáním stěžovatelky. Ze žalobních tvrzení vyplynulo, že výpovědí řidiče a znalce měla být osvětlena pouze existence technické závady a výše naznačená příčinná souvislost mezi poruchou vozidla a překročením měřených hodnot, nikoliv však přijetí preventivních opatření ve smyslu § 43 odst. 1 zákona o pozemních komunikacích. V průběhu správního ani soudního řízení stěžovatelka netvrdila, že by těmito výslechy mělo být prokázáno, že o technický stav vozidla náležitě dbala předtím, než bylo použito k přepravě dne 26. 4. 2016, tj. že přijala dostatečná opatření k zabránění vzniku poruchy způsobující přetížení. Teprve v kasační stížnosti zaznělo, že navrženým výslechem řidiče mělo být také prokázáno splnění povinností týkajících se technického stavu vozidla. Jedná se však zjevně o účelovou reakci na výtku krajského soudu, že přijetí preventivních opatření (která eventuálně mohla vést k liberaci) nebylo doposud v řízení tvrzeno ani prokázáno.

[22] Tím, kdo má prokázat, že vynaložil veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby porušení právní povinnosti zabránil, není správní orgán, ale právnická osoba, které je vytýkáno spáchání správního deliktu. Důkazní břemeno ohledně prokázání preventivních opatření proti přetížení náprav jízdní soupravy během přepravy nesla tedy stěžovatelka. Ta sice důkazní návrhy učinila, měly jimi však být prokázány skutečnosti, které, i kdyby byly prokázány, nemohly stěžovatelku z objektivní odpovědnosti vyvázat. Ve správním řízení nebyl předložen žádný dokument prokazující technický stav vozidla, jeho stáří, technickou vybavenost, záznam o pravidelně prováděných kontrolách, třeba i nad rámec povinných kontrol, prohlídky vozidla mechanikem, servisní protokoly z nedávné doby, atp. Stěžovatelka nepředložila znalecký posudek, jenž by mohl osvětlit uložení nákladu, příčiny vzniku poruchy či možnost pohybu vozidla s tvrzenou poruchou. K prokázání správného uložení nákladu by bylo namístě rovněž předložit protokol o vážení při výjezdu z místa nakládky, kterým by bylo doloženo, že k přesypu došlo za jízdy, případně vinnou poruchy. Žádný z výše naznačených důkazů nebyl ani doložen, ani navržen. Za tohoto stavu nelze proto považovat neprovedení navrhovaných výslechů za porušení pravidel spravedlivého procesu.

[23] Není tedy pravdou, že by krajský soud upřel stěžovatelce možnost prokázat liberační důvody; krajský soud pouze konstatoval, že navržené důkazní prostředky byly nedostatečné pro zproštění se objektivní odpovědnosti, neboť žádným z nich nebylo možné prokázat preventivní opatření, která by mohla zabránit vzniku poruchy a ovlivnit s ní souvisejí negativní výsledek vážení. Nejvyšší správní soud považuje za nutné připomenout, že krajský soud by měl zvažovat rozsah doplnění dokazování tak, aby nenahrazoval činnost správního orgánu (srov. rozsudky ze dne 28. 4. 2005, č. j. 5 Afs 147/2004 - 89, ze dne 21. 6. 2006, č. j. 1 As 42/2005 - 62 či ze dne 12. 6. 2009, č. j. 7 Afs 114/2008 - 92). Soudní přezkum rozhodnutí správních orgánů má totiž přes svá specifika stále především kasační charakter. Znamená to tedy, že krajský soud nemá povinnost provést každý účastníky navržený důkaz. Má však povinnost řádně zdůvodnit, proč jejich provedení nepovažuje za nutné, což platí jak pro důkazy, které již byly v řízení před

správním orgánem provedeny a účastník řízení z nějakého důvodu navrhuje jejich opakování, tak pro důkazy, které by měly být poprvé provedeny v soudním řízení. Hlavním kritériem, podle kterého Nejvyšší správní soud přezkoumává napadené rozhodnutí krajského soudu ve vztahu k uvedené námitce, tedy je, zda krajský soud svůj závěr o nadbytečnosti provést výslechy navržených svědků řádně odůvodnil. Tomuto požadavku krajský soud v posuzované věci dostál, neboť náležitě v odůvodnění napadeného rozsudku vysvětil, proč stěžovatelkou požadované dokazování nebylo pro meritorní rozhodnutí relevantní. Ani tuto námitku stěžovatelky proto soud neshledal důvodnou.

## IV. Závěr a náklady řízení

[24] S ohledem na skutečnost, že správní orgány vycházely z dostatečně zjištěného skutkového stavu, krajský soud nepochybil, když zamítl důkazní návrhy navržené stěžovatelkou a Nejvyšší správní soud neshledal ani vadu, ke které by musel přihlédnout z úřední povinnosti, kasační stížnost proto zamítl podle § 110 odst. 1, věty poslední, s. ř. s. O věci přitom rozhodl bez jednání, jelikož § 109 odst. 2 s. ř. s. takový postup předpokládá.

[25] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka, která neměla ve věci úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

**Poučení:** Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. srpna 2018

JUDr. Radan Malík
předseda senátu